

BIOdiversitat

18

El noticiari del BDBC

Hàbitats singulars Estanys temporals mediterranis

Espècies invasores Silur i Centàurea difusa

LIFE *Trachemys*

Participació social

Novetats de Biodiversitat

Noves publicacions: Manual para la conservación de germoplasma y el cultivo de la flora valenciana amenazada

Participació en el grup de treball d'experts en microrreserves de flora a Xipre

Cria campestre de xoriguer menut 2012

Dos noves microrreserves de flora a Alacant

El foc i la tramussera valenciana

Millora i adequació de les instal·lacions del CRF La Granja del Saler

Col·locació de recipients de recollida de tortugues marines

Cursos sobre biodiversitat al CEACV Sagunt

Si vols subscriure't a *BIOdiversitat*, envia un missatge indicant **ALTA** en l'assumpte a l'adreça electrònica: infobiodiversitat@gva.es

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'INFRAESTRUCTURES, TERRITORI I MEDI AMBIENT

VII Setmana de la Biodiversitat. Parc Natural de la Tinença de Benifassà.

Des de fa 7 anys se celebra la Setmana de la Biodiversitat, organitzada i coordinada pel Banc de Dades de Biodiversitat de la Comunitat Valenciana. L'edició corresponent a enguany es va celebrar entre els dies 28 i 31 de maig a la quadrícula UTM10 x 10, 31TBF50. L'àrea comprén part dels termes municipals de la Pobla de Benifassà, Vallibona, Castell de Cabres i Rossell, així com part del Parc Natural de la Tinença de Benifassà, una zona de gran interès per l'alta diversitat d'ambients que allí se citen.

El principal objectiu d'esta macroactivitat és augmentar i avaluar el coneixement de la biodiversitat valenciana, aglutinant a diferents especialistes en l'estudi de la vida silvestre, a més de promoure la seua difusió i conservació, dinamitzant els diferents actors socials de la zona estudiada, entre ells, la Diputació de Castelló, el Parc Natural de la Tinença de Benifassà i els ajuntaments dels termes municipals dels quals han sigut objecte d'estudi.

Durant els quatre dies, i en jornades de matí, vesprada i nit, els 90 participants van realitzar les diferents activitats, com, per exemple: prospecció de flora vascular, seguiment d'aus, prospecció de líquens, detecció de rates penades, pesca elèctrica,

foto-trampeig de mamífers, trampes de llum per a insectes, estudi de cavitats, presa de mostres d'aigua per a anàlisi de plàncton, prospecció de fongs, entre altres.

En l'àrea triada es tenia constància de 948 espècies de les quals hi havia 3.892 citacions. Després dels quatre dies d'estudi les espècies censades van ascendir a 1.618 i les citacions a 12.614. (Vore Taula 1).

Taula 1. Biodiversitat en la Tinença de Benifassà ABANS i DESPRÉS de la celebració de la VII Setmana de la Biodiversitat

GRUP	ABANS		DESPRÉS	
	Nº espècies	Nº dades	Nº espècies	Nº dades
Vertebrats	134	193	144	1.412
Invertebrats	86	143	307	668
Flora vascular	501	2.500	853	8.910
Flora no vascular	9	16	44	112
Fongs i Líquens	218	1.040	270	1.512
TOTAL	948	3.892	1.618	12.614

Noves aplicacions Android i iPhone per al BDBC

Aprofitant la celebració de la **VII Setmana de la Biodiversitat** s'ha posat a disposició dels participants i col·laboradors del **BCBCV** les noves aplicacions d'introducció de dades per a iPhone i Android.

Ací teniu els enllaços que descriuen l'aplicació

per a Android en Google Play en castellà: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.vaersa.gva&feature=search_result#t=W10.

Podeu descarregar la versió per a Android en **PLAY STORE** i per a iPhone en **APPLE STORE**, buscant per **BDB, Banc de Dades o GVA**.

Hàbitats Singulars

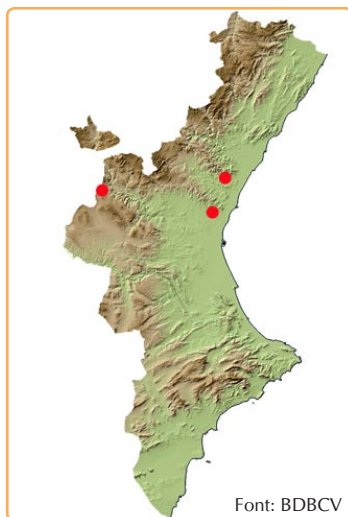
Estanys temporals mediterranis (*Isoeto-nanojuncetea*, hàbitat prioritari per a la Unió Europea)

Característiques de l'hàbitat

Tolles, llacunes i altres cossos d'aigües que patixen un cicle anual de dessecació per evaporació (completa o parcial) durant l'estiu. Aquetes basses esdevenen ambients únics, amb una gran complexitat, que cal conservar per la seua diversitat i originalitat. En estes basses la vegetació no sols té un gran nombre d'espècies, sinó que moltes d'elles només apareixen en estos indrets a tota la Comunitat, la qual cosa els fa uns ambients únics.

Distribució

A la Comunitat Valenciana a penes hi ha representacions d'este hàbitat. L'exemple més clar i espectacular, per la diversitat i raresa d'espècies, el trobem als Lavajos de Sinarcas. Als afloraments arenosos de Castelló i València es localitzen altres dos exemples de llacunes temporals: la Balsa de la Dehesa (Soneja) i la muntanya del Cavall (Albalat dels Tarongers).

Flora

Prolifera la vegetació acidòfila hidrofítica i helofítica. Les espècies més característiques són falagueres aquàtiques com els trèvols de quatre fulles (*Marsilea strigosa*) o *Isoetes velatum*, o altres espècies lligades a este hàbitat, com *Myriophyllum alterniflorum*, *Littorella uniflora*, *Juncus pygmaeus*, *Mentha cervina*, o *Damasodium polyspermum*.

E. Laguna *Marsilea strigosa*

Fauna associada

Destaquen les comunitats d'amfibis (*ofegabous*, *gripau cavador* o *d'esperons*) i d'insectes com xinxes d'aigua (*Notonecta*, *Nepa*) escarabats (*Gyrinus*, *Ditiscus*) o parotets (*Agrion*).

V. Ciscar

Gripau cavador

Actuacions de conservació

Durant la durada del projecte LIFE 'Restauració d'Hàbitats Prioritaris per als Amfibis' entre els anys 2006 i 2009 es van estudiar les comunitats vegetals i animals d'estos hàbitats i es van realitzar accions de restauració.

Des de l'equip del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat del CIEF, i en coordinació amb el CIP del Palmar i el Banc de Germoplasma, s'han arreplegat llavors de les plantes amb major interès conservacionista per a incloure-les en el Banc de Germoplasma i estudiar els mètodes de germinació i plantació més adients. Posteriorment s'han multiplicat en les instal·lacions del CIEF i el CIP del Palmar i han sigut utilitzades per a revegetar les parts més degradades dels Lavajos de Sinarcas amb 120 plantes de trèvols de quatre fulles (*Marsilea strigosa*), 150 de *Eleocharis multiacaulis* i 390 plantes i 6.400 llavors de *Mentha cervina*.

V. Sancho

Lavajo de Arriba (Sinarcas)

Espècies invasores

Noves espècies invasores

Silur (*Silurus glanis*)

El silur és un peix de creixement ràpid, que pot arribar a 2,5 metres de longitud i viure fins a 20 anys. Pels seus hàbits predadors és una espècie que provoca greus alteracions de les comunitats piscícoles de les masses d'aigua on és introduït, ja que manifesta un comportament oportunista i agressiu.

Les primeres captures a la Comunitat Valenciana tenen lloc a l'embassament de Forata (València) a l'octubre del 2009 (quatre exemplars). Fins a setembre del 2011 no es tornen a capturar exemplars de l'espècie, a l'embassament de Mª Cristina (Castelló). La primera captura al riu Xúquer té lloc el 2 de juny del 2012 a l'assut de Fortaleny durant la celebració d'un concurs de pesca esportiva. En este cas es captura un exemplar d'uns 40 cm (aproximadament un any d'edat). Dues setmanes més tard, el 16 de juny, un pescador de la Confraria de Catarroja troba un exemplar de les mateixes dimensions en un mornell a la partida del Brossar de l'Albufera (en les rodalies del port de Catarroja). El 25 de juny, un altre pescador, en este cas de la Confraria del Palmar, troba un nou exemplar, també d'uns 40 cm, a la mata de l'Alteró.

Federació de pesca

Silur peïscat a Forata

Arran d'estes últimes captures en la conca del Xúquer, la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient comença a coordinar una sèrie d'actuacions amb l'objecte de detectar la possible expansió d'esta espècie invasora en l'entorn del Parc Natural de l'Albufera. Des del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat es du a terme una campanya intensiva de prospeccions en la xarxa de séquies del parc per a descartar la presència d'exemplars de silur.

En total es prospecten 29 punts diferents, utilitzant les mateixes arts de pesca que les confraries. Durant la campanya es capturen un total de 1.131 peixos, dels quals només 110 (10%) són espècies autòctones, mentre que 1.021 (90%) són al·lòctones. No es captura cap silur.

Centàurea difusa (*Centaurea diffusa*)

Una de les dificultats més acusades amb què es troben els tècnics de flora a l'hora d'identificar noves espècies invasores és la complicada determinació de diferents taxons dins del mateix gènere, sent un d'ells autòcton i un altre al·lòcton amb caràcter invasor. Este és el cas de la *Centaurea diffusa*, una de les últimes espècies invasores identificades en el territori de la Comunitat Valenciana. Va ser al juliol del 2011, a Jarafuel, on es va realitzar una recol·lecció inicialment determinada com a formes de *Centaurea castellanoides*. Després d'una segona recol·lecció realitzada al juliol del 2012 i davant de les sospites fundades que la identificació no podria ser del tot exacta, es va procedir a la revisió del material.

El potencial invasor de *Centaurea diffusa* és molt elevat a causa de l'estratègia biològica de la planta, que viu a les vores de carreteres i ambients semblants i els seus fruits podrien dispersar-se fàcilment en quedar adherits als pneumàtics dels vehicles servint-se de les seues espines.

El risc que genera esta espècie es deu més que a la seua capacitat física invasora a la seua elevada potencialitat d'hibridació amb espècies autòctones del mateix gènere. S'està revisant el material d'herbaris oficials atribuït fins ara a *Centaurea castellanoides* per si poguera contindre mostres poblacionals de *Centaurea diffusa*.

D'altra banda, ja ha sigut realitzada una primera actuació d'eliminació per part d'agents mediamambientals a mola de Juey (Jarafuel), l'única que ha pogut ser localitzada *in situ* de les dos que es té constància. En esta localitat s'han arrancat més de 500 plantes en flor.

M. Piera

Exemplars de eradicats *Centaurea diffusa*

Segueix-nos en Facebook

Col·laboradors del LIFE: Fundació BIOPARC i BIOPARC Valencia

El **BIOPARC de València** s'ha unit al LIFE *Trachemys* com a col·laborador amb una campanya que inclou les accions següents:

- Recollida de tortugues d'aigua exòtiques.
- Conscienciació dels visitants del BIOPARC amb xerrades, activitats i un programa educatiu orientat a les visites d'escolars.
- Manteniment de cries de tortuga d'estany (*Emys orbicularis*) en condicions controlades durant els dos primers anys de vida. D'esta manera es pretenen evitar les baixes que es produeixen al medi natural durant estos anys crítics. Posteriorment, seran alliberades per tal de reforçar les poblacions silvestres d'esta espècie amenaçada.

A finals de juliol es van portar les 23 primeres cries de tortuga d'estany a les instal·lacions del Bioparc.

Instal·lacions del Bioparc per a les tortugues d'estany

Estratègia i tècniques demostratives per a l'eradicació de tortugues invasores

LIFE *Trachemys*

Campus Pràctic 'Ferramentes de control de tortugues d'aigua exòtiques'

El LIFE *Trachemys* organitza el **Campus Pràctic 'Ferramentes de Control de Tortugues d'Aigua Exòtiques'** que se celebrarà els dies 27 i 28 de setembre del 2012 a les marjals de la Safor i Almenara. El preu del campus són 30 €, i inclou el transport i l'esmorzar i dinar dels dos dies.

L'objectiu d'esta reunió és posar en comú diferents experiències en el control i eradicació de tortugues exòtiques invasores per part del mateix equip del LIFE *Trachemys* i oferir la possibilitat a altres gestors o equips que treballen en este tema, perquè presenten els seus mètodes de treball.

LIFE

Revisió d'una trampa flotant

El programa del campus inclou:

- tècniques de captura de tortugues,
- maneig de tortugues,
- mètodes de localització de nius,
- gestió de tortugues exòtiques, i
- cria en captivitat de tortugues autòctones.

Si estàs interessat pots demanar més informació o inscriure't en :

lifetrachemys@gva.es

Participació social

Alliberaments de tortugues d'aigua al Tancat de Milia

El **Tancat de Milia** és un antic arrossar que en l'actualitat s'ha transformat en una zona de reserva natural i un filtre verd amb l'objectiu de millorar la qualitat de l'aigua de l'Albufera. La gestió d'aquest espai correspon a la **Fundació Global Nature, AcuaMed i la UTE Comsa-Sedesa**.

Arran de la col·laboració del Tancat de Milia i el Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat, el 24 de

Emys orbicularis amb marcada un emisor

juliol d'enguany es van alliberar quatre tortugues d'estany (*Emys orbicularis*) (dos mascles i dues femelles) dotades amb un emissor que permet conèixer els moviments dels individus i la seua adaptació a l'hàbitat. Una vegada verificada la seua aclimatació es durà a terme una segona fase, després de l'estiu del 2012, amb la introducció de més tortugues.

Este projecte de reintroducció se suma a altres reintroduccions d'esta espècie amenaçada dutes a terme a la marjal de Rafalell i Vistabella, el Tancat de la Pipa i l'ullal de Baldoví.

Voluntariat Parotets: el valor de la participació social

L'any 2006 es va publicar el llibre **Las libélulas de la Comunitat Valenciana** dins de la sèrie '**Biodiversitat**' de la Generalitat Valenciana. Va ser el resultat de l'estudi d'estos insectes que es va realitzar durant dos anys consecutius i que va permetre actualitzar les dades de parotets per al nostre territori. La repercussió del llibre fou immediata: va ser l'origen de diferents grups de voluntaris que eixien al camp, generalment els caps de setmana, amb l'objecte de fotografiar i/o registrar libèl·lules. D'esta manera naix el **Voluntariat Parotets** l'any 2007 impulsat en el seu inici per la Fundació Enrique Montoliu i posteriorment per la Fundación Entomológica Torres Sala.

El **Voluntariat Parotets**, amb aportació econòmica anual de la CAM, es va executar durant els anys 2008 al 2011, amb 27 voluntaris inicials arribant als 66 en 2011. Durant estos quatre anys es van aportar 4.801 observacions de parotets a la Comunitat Valenciana, totes accessibles en la plataforma web del BDBC, mentre que les observacions de libèl·lules abans del voluntariat ascendien a unes 3.000.

En tan sols quatre anys, els voluntaris han augmentat en un 60% el que es coneixia de libèl·lules. A més, mereix especial menció el descobriment de noves poblacions d'espècies catalogades com *Oxygastra curtisi*, *Gomphus graslini* i *Coenagrion mercuriale* i el d'espècies noves per al nostre territori mai citades abans en la Comunitat Valenciana, com el cas de *Brachytron pratense*.

Actualment el Voluntariat Parotets, compta amb més de 60 col·laboradors i una pàgina web: <http://voluntariatparotets.blogspot.com.es/>

J.A. Tovar

Oxygastra curtisi

Novetats de Biodiversitat

Phyllitis sagittata és un falaguera de fins a 35 cm que habita en clavills amples i talussos terrosos de naturalesa calcària en coves, murs, pous o altres ambients ombrívols d'humitat elevada i escàs contrast tèrmic.

Esta espècie, que es pensava a la vora de l'extinció a la Comunitat Valenciana, ens ha donat una agradable sorpresa ja que s'ha trobat una nova població en un pou de reg en el terme municipal de Vinaròs en la qual s'han comptabilitzat entre 200 i 300 exemplars.

A la vista de la troballa, cal tindre en compte este tipus d'hàbitat per a la recerca de noves poblacions.

Nova població de la falaguera *Phyllitis sagittata* a Vinaròs

D. Mesa

Phyllitis sagittata en un pou de Vinaròs

Reproducció de l'arpella de marjal (*Circus aeruginosus*) en l'Albufera

Encara que la presència d'individus adults d'arpella de marjal (*Circus aeruginosus*) durant el període nupcial és habitual en el Parc Natural de l'Albufera, no ha sigut fins esta temporada quan s'ha pogut confirmar la reproducció dos parelles: una al Tancat de la Pipa i un altra a la Mata del Fang. Així s'espera que en un futur pugua establir-se una població reproductora estable d'esta rapaç típica de les zones humides, tant costaneres com d'interior.

D'altra banda, durant esta temporada de cria, també s'ha pogut confirmar l'augment de les parelles nidificants en una altra de les poblacions de la província de València, la de l'embassament de Cofrentes, passant d'una única parella existent durant els últims anys a les dos que han criat en l'actualitat.

No són números molt espectaculars però alimenta l'esperança d'un futur augment de la població nidificant d'arpella de marjal.

M. Lassalle Niu d'arpella de marjal al Tancat de la Pipa

M. Lassalle

Imatge de detall dels pollastres

Nova població de *Parentucellia viscosa* a Oliva

X. Xxxxxx

Eixemplar de *Parentucellia viscosa*

Fa un any es va trobar una molt xicoteta població de quatre exemplars de *Parentucellia viscosa* en el terme municipal d'Oliva. La identificació de la planta es va convertir en un verdader exercici de «botànica forense» perquè la planta es trobava ben morta i resseca.

Els tècnics de flora del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat van haver d'esperar a la següent temporada per a rastrejar, cartografiar i censar amb més fiabilitat esta localitat. I així ha sigut que els que eren només quatre exemplars s'han convertit en 133 en la recent prospecció del 2012.

Però, un rastreig més ampli per la contornada, buscant pels hàbitats *a priori* més favorables, ha donat els seus fruits: s'ha trobat un nucli de més de 3.000 exemplars en uns quants centenars de metres. També ha sigut important la identificació d'algunes possibles hostes d'esta espècie hemiparàsita com *Trifolium campestre* i *Lotus corniculatus*.

Que la població nidificant de la gavina corsa (*Larus audouinii*) en territori valencià va en augment és una evidència que s'ha constatat al llarg de les últimes temporades de cria. La dada més espectacular que confirma este fet, és l'augment de parelles nidificants en la colònia establida en el port de Castelló, que ha passat de 303 parelles reproductores en 2011, quan va començar a criar, a 1.642 en tan sols un any. A més, també ha augmentat el nombre de parelles al Parc Natural de l'Albufera en més de 100 respecte a les xifres de l'any passat i s'ha pogut confirmar el nou establiment d'una parella al Parc Natural del Prat de Caba-

Gavina corsa (*Larus audouinii*) en el port de Castelló

nes-Torreblanca que ha tret avant dos pollastres.

La notícia dels nous establiments de població reproductora de la Comunitat Valenciana repartida en diferents colònies de cria, millora l'estat de conservació general de l'espècie al no concentrar-se els efectius reproductors en una única colònia, millorant les possibilitats de supervivència davant d'una hipotètica afecció negativa en algun dels nuclis de cria.

J. Greño

Colònia de Gavina corsa en el port de Castelló

Noves publicacions

Manual para la conservación de germoplasma y el cultivo de la flora valenciana amenazada

La col·lecció 'Manuals Tècnics de Biodiversitat' pretén mostrar el treball del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat en la recerca de respostes pràctiques per a la conservació i gestió d'espècies i hàbitats. L'objectiu final és estendre les bones pràctiques de conservació fora de l'àmbit de l'administració pública, entenent que el protagonisme i la responsabilitat de la conservació de l'entorn ha de recaure en els diferents col·lectius, entitats i persones que conformen la societat valenciana.

L'últim llibre publicat d'esta sèrie **Manual para la conservación de germoplasma y el cultivo de la flora valenciana amenazada**, pretén mostrar el resultat de més de 15 anys de treball continuat dels tècnics del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat en la recerca dels mètodes *ex situ* més adequats per a la conservació de la flora valenciana amenaçada, tot açò en col·laboració amb les altres institucions valencianes: CIEF, Jardí Botànic de València (Universitat de València), IVIA i CIBIO (Universitat d'Alacant).

El manual ofereix una llarga part introductòria on es desenrotllen temes com la recol·lecció al camp de

Portada de la nova publicació

material vegetal, la seua conservació, el cultiu i la viverització. Seguidament, es presenten 60 fitxes d'espècies amenaçades on s'indiquen els mètodes emprats per a la seua recol·lecció, germinació i cultiu. El llibre es pot aconseguir a les **Llibreries Llig** de la Generalitat Valenciana en suport CD o descarregar-se

en l'apartat de descàrregues/Manuals tècnics de Biodiversitat del web del Servei:

<http://www.cma.gva.es/biodiversidad>

o directament en este enllaç:

<http://www.cma.gva.es/web/index.aspx?nodo=82491&idioma=C>

Participació en el grup de treball d'experts en microrreserves de flora a Xipre

El passat 4 d'abril, tècnics del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat van participar a Nicòsia en la segona reunió del comitè científic del projecte LIFE+ per a la creació d'una xarxa de microrreserves de flora a Xipre.

Es va revisar el desplegament de les activitats programades, observant-se que s'han complert prou bé els terminis i objectius i que els únics aspectes dubtosos o pendents -en especial la creació d'una microrreserva per a l'endemisme xipriota *Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*- van trobant solució. La representació del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat és l'única externa als propis beneficiaris del projecte. En eixe dia també es va aprofitar per a una altra reunió per a planificar la redacció del llibre sobre microrreserves de flora a Europa.

Com a continuació de la seua participació en la reunió del comitè científic els dos representants valencians van presentar sengles ponències sobre

la gènesi del concepte de microrreserva de flora i la seua gestió, dins del simposi internacional 'Expert workshop on plant microreserves', organitzat per les entitats beneficiàries de l'esmentat projecte, i especialment per la Universitat Frederick, de Nicòsia, i el Departament de Medi Ambient del Ministeri de Medi Ambient i Recursos Naturals, de Xipre.

M. Andreou

Grup de treball durant la visita

Cria campestre de xoriguer menut 2012

El xoriguer menut (*Falco naumanni*) és una de les rapinyaires més amenaçades a la Comunitat Valenciana, i es troba catalogada com en perill d'extinció en el Catàleg Valencià d'Espècies de Fauna Amenaçades (DECRET 32/2004).

M. Romero

Cries de xoriguer menut (*Falco naumanni*)

La **Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient** desplega des de 1997 un programa de reintroducció i seguiment d'esta espècie per a tractar d'aconseguir un augment de les seues poblacions. Va ser en 2005, amb l'aprovació del Pla d'Acció per a la Conservació de les Aus de les Estepes Cerealistes, i en 2009, amb la declaració de zona ZEPA (Zones per a Especial Protecció per a les Aus) de Meca-Mugrón-San Benito, quan es va impulsar de manera definitiva la conservació d'este inofensiu falconet.

Després de diversos anys de seguiment i reintroducció d'exemplars criats en captivitat per personal del **Centre de Recuperació de Fauna La Granja del Saller**, ens trobem que la població d'esta espècie està experimentant un lent però constant augment, arribant en l'actualitat a comptar per a la temporada de cria del 2012 amb prop de 100 parelles amb èxit reproductor que han tret avant més de 300 pollastres.

Els pollastres criats en captivitat s'alliberen en el medi mitjançant la tècnica d'alliberament assistit o cria campestre. Es tracta d'un procés d'alliberament suau, en què els exemplars, criats a mà fins que arriben als 20-25 dies d'edat, són duts a unes gàbies localitzades en el mateix hàbitat en què hagueren nascut de forma natural. Durant els primers dies les gàbies romanen tancades, familiaritzant-se els seus ocupants amb l'ecosistema habitual per a esta espècie i convivint amb altres exemplars que viuen en llibertat. Després, quan ja s'han acostumat a l'entorn, s'obren les gàbies perquè els pollastres pu-

guen exercitar la seua recent adquirida capacitat de vol i puguen explorar el terreny que els servirà com a zona d'alimentació i potser, futura reproducció. L'aportació d'aliment durant esta primera etapa és constant i necessària, ja que encara no han après les tècniques de caça i només s'interromp quan es té la constància que els jòvens xoriguers alliberats són capaços de procurar-se el suport per si mateixos.

Torre d'alliberament assistit

Un dels punts de reintroducció és l'embassament de San Diego, situat a Villena (Alacant), el qual pertany a la infraestructura del transvasament Xúquer-Vinalopó, que des del 2011 i en unes torres d'alliberament assistit, construïdes a este efecte com a mesura compensatòria, es realitza la reintroducció d'exemplars mitjançant l'esmentat mètode.

Gràcies a la col·laboració de la societat estatal Acuamed i a la inestimable ajuda dels treballadors de l'empresa gestora Acuagest S.A. (grup Agbar), que s'encarreguen de la vigilància i de l'aportació d'aliment, enguany s'han reintroduït 35 exemplars dels quals 33 van aconseguir volar sense problemes. Es dona la circumstància que enguany és la primera vegada que parelles silvestres han utilitzat estes instal·lacions lliurement per a niuar, i han sigut un total de tres parelles silvestres les que han tret 16 pollastres amb èxit.

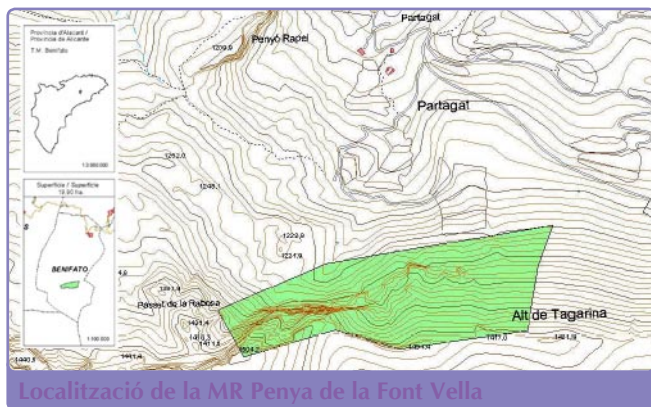
També durant esta primavera s'han alliberat 24 pollastres en l'altre punt de reintroducció que està localitzat en la ZEPA Meca-Mugrón-San Benito, concretament en la Reserva de Fauna Palancares de Meca, els terrenys de la qual estan dedicats a l'agricultura ecològica. Es tracta d'una zona apropiada per a l'espècie: zones àmplies de camps extensius de cereal de secà en forma de mosaic, a causa de la mescla de cultius de secà i taques de vegetació natural. En estos cultius abunda la seua font principal d'aliment: els insectes i micromamífers.

Dos noves microreserves de flora a Alacant

El passat 7 de juliol va eixir publicada en el Diari Oficial de la Comunitat Valenciana l'Orde 10/2012 per la qual es declararen dos noves microreserves de flora a la província d'Alacant: la **Penya de la Font Vella**, a Benifato, i la **Punta de la Glea**, a Oriola.

La **Penya de la Font Vella** es troba a una zona de muntanya de la serra d'Aitana de propietat municipal i les espècies prioritàries que han dut a la seua declaració com a microreserva són:

- Boixerola (*Arctostaphylos uva-ursi*).

Localització de la MR Penya de la Font Vella

- Argelaga menuda (*Genista longipes*).
- Teix (*Taxus baccata*).
- Cadireta de pastor (*Vella spinosa*).

En el cas de la **Punta de la Glea** es tracta d'una franja litoral de titularitat municipal i de domini públic marítim terrestre. Les espècies prioritàries d'esta microreserva són:

- Romer moixí (*Helianthemum caput-felis*).
- *Erophaca baetica* subsp. *baetica*.
- *Helianthemum viscarium*.
- *Cachrys sicula*.

Localització de la MR Punta de la Glea

El foc i la tramussera valenciana

A principis de juny es va realitzar una sembra experimental de **tramussera valenciana** (*Lupinus mariae-josephae*) a la microreserva de la **Lloma de Coca** (serra del Cavalló). Tant esta microreserva, com pràcticament tota la resta de la serra, va resultar cremada per l'incendi de finals de juny de Cortes de Pallás. Després de l'incendi es va inspeccionar la zona i es va comprovar que el foc degué passar ràpid i havien quedat petits rodals amb planta, que ja estava en fase dispersiva.

El malaurat incendi servirà per complementar, tant en camp com en laboratori, l'efecte del foc sobre les llavors de la plantes i el seu presumible comportament piròfit. Aprofitant la visita d'inspecció es recolliren llavors de la planta que es sotmetran a proves de germinació coincidint amb l'època de germinació natural al camp (setembre-octubre). Per a espècies de comportament similar hom suposa que a la debilitació de les cobertes de les llavors a causa del foc segueix una latència temporal curta, per tal que la planta no intente germinar immediatament després del pas del foc i espere a les pluges. Teòricament les llavors dispersades al terreny, en

E. Laguna Recollida de llavors després de l'incendi

condicions de mancança d'incendis, podrien estar-hi durant molts anys sense germinar, esperant a escarificar-se suficientment. Hom suposa que el pas del foc podria facilitar que algunes llavors hi germinen la propera tardor, sobretot aquelles que sense haver-se cremat hagen quedat cobertes per capes de cendra i restes de vegetals cremats.

Millora i adequació de les instal·lacions del CRF La Granja del Saler

Unió Europea
Fons Europeu Agrícola
de Desenvolupament Rural
Europa inverteix a les zones rurals

El passat 12 de juny va tindre lloc la inauguració de les noves instal·lacions del **Centre de Recuperació de Fauna La Granja del Saler**, obra executada pel Ministeri d'Agricultura i Medi Rural i Marí, dins del Conveni subscrit amb la Generalitat Valenciana i cofinançada pels fons FEDER (Fons Europeu de Desenvolupament Regional) de la Unió Europea.

J. Blasco

Cambres de cria de xoriguer menut

Entre altres actuacions que comprén este projecte d'adequació i millora, s'han construït diverses instal·lacions per a la reproducció en captivitat i recuperació d'espècies amenaçades com el xoriguer menut, la tortuga mediterrània, la fotja banyuda i els programes de cria en captivitat de recent posada en marxa per a l'ànec capblanc i la rosseta, pioners a nivell nacional.

També s'ha construït una nova sala de necròpsies i depòsit de cadàvers, més gran que l'existent anteriorment i separada d'altres instal·lacions per a garantir al màxim les mesures higièniques i sanitàries que s'han d'observar per a gestionar estos tipus de residus orgànics.

J. Blasco

Barraca i llacuna naturalitzada

Com a actuacions d'infraestructura general s'ha realitzat l'adequació dels vials principals d'accés i circulació interna, que es trobaven en molt mal estat, i la naturalització d'una llacuna artificial, localitzada en l'interior del centre de recuperació, que és utilitzada habitualment com a zona de refugi i reproducció per aus aquàtiques locals.

Amb estes obres es reforça la missió principal del centre: l'acollida i rehabilitació dels exemplars de fauna salvatge que, per diverses causes -principalment d'origen antròpic- arriben a les seues instal·lacions de mà de particulars o d'organismes oficials. En l'actualitat és el centre que posseïx la major capacitat d'acollida per al tractament i maneig de fauna silvestre protegida d'Espanya.

J. Blasco

Instal·lacions reproducció tortuga mediterrànea

Des de la seua creació a l'any 1988 ha atés a més de 90.000 exemplars d'espècies de fauna silvestre. Al mateix temps el centre desenrotlla nombrosos programes de reproducció en captivitat i reintroducció d'espècies extingides o en imminent perill d'extinció. Entre elles destaquen el gall de canyar (*Porphyrio Porphyrio*), la fotja banyuda (*Fulica cristata*), la rosseta (*Marmaronetta angustirostris*), l'ànec capblanc (*Oxyura leucocephala*), el xoriguer menut (*Falco naumanni*) o la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*). Molts d'estos treballs es duen a terme en col·laboració amb universitats, centres d'investigació i altres entitats dedicades a la conservació.

Col·locació de recipients de recollida de tortugues marines

A l'agost de l'any 2011 es van col·locar 4 recipients d'1,5 m de diàmetre (cedits per l'Oceanogràfic de València) en 4 dels 5 ports pesquers de la província de Castelló: Benicarló, Peníscola, Castelló de la Plana i Borriana, en col·laboració amb la Federació de Confraries de Pescadors de la província de Castelló. Recentment s'ha col·locat l'últim que faltava a la Confraria de Vinaròs, i així tindrem cobertes totes les confraries de la província (les dades d'esta confraria no s'han tingut en compte a l'hora de realitzar les estadístiques més avant indicades).

Col·locació de la cuba a Castelló

En tots els casos es van col·locar en llocs visibles i accessibles, a l'entrada de la zona de la llotja, on els pescadors depositen la pesca diària. Els recipients servixen com a lloc on deixar la tortuga fins que siga recollida pels tècnics del Servei d'Espais

Naturals i Biodiversitat, encara que s'intenta que els tècnics estiguen al port en el moment de desembarcament.

En els 10 mesos que van des de l'1 setembre del 2011 fins al 30 de juny del 2012 han ingressat en l'ARCA del Mar un total de 32 tortugues marines procedents de pescadors professionals, de les quals 20 (un 62%) han sigut entregades per pescadors de la província de Castelló. Els recipients no sols han funcionat com a lloc de recollida de tortugues sinó com un punt d'informació a les confraries, on recordar la necessitat de telefonar al 112 sempre que es capture una tortuga marina.

En la taula següent s'indiquen les entrades per mesos de tortugues de les Cofradies de Castelló. Cal recalcar que el 70% de les entregues s'han produït entre els mesos de gener i març. El significat d'esta dada serà objecte d'estudi.

Taula 1. Total de tortugues ingressades en l'ARCA del Mar de les Confraries de la província de Castelló

Període	Total de tortugues
Setembre 2008-juny 2009	12
Setembre 2009- juny 2010	17
Setembre 2010- juny 2011	12
Setembre 2011- juny 2012	20

Cursos sobre biodiversitat al CEACV Sagunt

El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana ha tret enguany una nova oferta de cursos anomenada "Activa't". Des del Servei d'Espais Naturals i Biodiversitat s'ha col·laborat amb l'edició de quatre cursos. Dos d'estos es realitzaren abans de l'estiu:

- Conservació w de germoplasma i cultiu de flora amenaçada valenciana.
- Estratègies de comunicació i participació social en programes de conservació de la biodiversitat amenaçada.

Pròximament s'impairaran dos més:

- 25 de octubre, de 9 a 14 hores. Taller de lluita contra espècies invasores
- Del 6 al 22 de novembre. Introducció a la biodiversitat valenciana i la seua gestió

Si esteu interessats a apuntar-vos i voleu més informació dels cursos la trobareu a l'enllaç següent: <http://www.cma.gva.es/web/indice.aspx?nodo=80805&idioma=C>